

CHKO Vihorlat,

NP Poloniny

K R E M E N E C (1221 m.n.m.)

Ulič, Nová Sedlica

8.-10. septembra 2017

Sobotňajšia túra nás zaviedla do Národného parku Poloniny na východ Slovenska. V pláne sme mali zdolať zaujímavú lokalitu, vrch Kremenec – najvýchodnejšie a najsevernejšie miesto Slovenska, kde sa v jednom bode stretajú hneď tri štáty - Ukrajina, Poľsko a Slovensko. Na ďalší deň nás túra zaviedla do srdca Vihorlatu k jazeru Morské oko a na Sninský kameň.

Z Oslian sme odchádzali o 13. hodine. Volili sme piatok z dôvodu dlhej cesty. Bol pekný neskoro letný deň. Po naložení batožiny nastupujeme do autobusu a ideme v ústrety novým zážitkom. Cestou padol návrh navštíviť hvezdáreň neďaleko Humenného. Do dedinky Ulič, kde sme mali zabezpečené ubytovanie, prichádzame za tmy, pred pol deviatou večer. Ubytujeme sa a početná skupina odchádza autobusom na prehliadku Vihorlatskej hvezdárne. Aj keď sme boli unavení z nekonečného cestovania autobusom, predsa sme si návštevu hvezdárne nenechali ujsť. Dobrý čas, aby sme mohli pozorovať nočnú oblohu trochu ináč. Hvezdáreň je špecializovanou inštitúciou v oblasti astronómie a prírodných vied. Bola založená v roku 1952 a stala sa významným centrom výskumu, vzdelávania a propagácie astronómie Horného Zemplína. Toto astronomické observatórium sa nachádza v Kolonickom sedle a nesie názov Park tmavej oblohy Poloniny. Pracovník hvezdárne nás oboznámil s jej históriou a vznikom a vonku sme mali možnosť nazrieť teleskopom na nočnú oblohu a Mesiac. Bola to zaujímavá prezentácia. Autobusom sa presúvame nazad do ubytovní, je necelá hodinka pred polnocou a nás v sobotu čaká náročný deň. Rozdelení sme boli do dvoch skupín. Jedna, menej početná skupina turistov ostáva v Uliči a absolvuje náučné chodníky v obci a po okolí. Prešli sa dedinkou, kde objavili miniatúry chrámov drevených cerkví, Oddychovo - náučný areál Dvere do Polonin, či park vzácnych drevín cudzokrajných bukov. Súčasťou územia sú aj pamätníky a miesta z čias krvavých bojov I. a II. svetovej vojny. Takýmto bol aj Cintorín z I. sv. vojny, či bunkre a protitankové zátarasy priamo tu v Uliči.

Druhá, početnejšia skupina turistov odchádza autobusom ráno o siedmej hodine do Novej Sedlice a odtiaľ vystúpi na Kremenec. Východiskovým bodom do NP je Informačné stredisko a pre nás aj východiskovým bodom, odkiaľ sa začína pešia sobotná túra. Trasa vedie po červenej značke spevnenou lesnou cestou a po necelej pol hodine vstupujeme do lesa. Začína slušné stúpanie a pokračuje až na samotný vrchol. Cesta bola znesiteľná, mokrý terén a klzko pod nohami nabádal k opatrnosti. Bolo príjemne sviežo, slnko toľko nehrialo a koruny stromov poskytovali príjemný tieň. Po hodine sme vstúpili do pralesa. V samotnom najvýchodnejšom cípe Slovenska, obklopená Poľskom a Ukrajinou, na ploche viac ako 760 ha, sa nachádza Národná prírodná rezervácia Stužica - najväčší slovenský prales. Mŕtve drevo, všade navôkol mohutné stromy, ktoré končili snád' niekde v oblohe. Vysoké jedle rastú vedľa dominantných bukov, spolu s javormi, brestom a jaseňmi. Územie je súčasťou svetového prírodného dedičstva Karpatské bukové pralesy. Pokračujeme ďalej a opäť stúpanie až na hrebeň. Nemáme sa kam ponáhľať a tak stojíme pri všetkom, čo púta našu pozornosť. Výhľady síce nemáme, ale podľa toho, čo nám stromy dovoľia vidieť, sme už dosť vysoko. Červená šípka nás upozorňuje, že treba odbočiť vľavo a strmo nahor sa pred nami mihajú stĺpiky v slovenských a ukrajinských farbách. Záverečné prudké stúpanie má za úlohu nás poriadne potrápiť, hoci cieľ je na dosah za necelých 300 m. Hore boli turisti rôznych národností, posedávali

v tráve, pri mramorovom obelisku, fotili sa, oddychovali. Nestáva sa často, aby človek oddychoval súčasne v troch krajinách. Zhadzujeme vaky, odľahčujeme chrbát a nohám dožičíme krátky oddych. Prezliekame spotené tričká, zajeme si a pripijeme na zdravie tu na samotnom vrchole Kremenca. Trojhranný obelisk je vyhotovený z lešteného mramoru, pochádzajúci zo Spišského Podhradia a bol osadený v roku 2000. Každá strana je opatrená štátnym znakom a nápisom Kremenc v troch jazykoch. Spoločná fotka a pomaly je čas zberať sa na odchod. Pokračujeme po hrebeni Bukovských vrchov na Čierťaž. Cesta je chvíľami plynulá, chvíľami strmá. Pohybujeme sa po hranici, ktorú lemujú slovensko - poľské hraničné stĺpiky. Na viacerých miestach prechádzame typickými horskými, hrebeňovými lúkami, ktoré sa v tejto oblasti nazývajú poloníny (odtiaľ názov NP Poloníny). V jednom úseku nám robí spoločnosť pohraničná stráž. Cestou míňame ošumelý pomník sovietskeho dôstojníka Gladýševa, ktorý tu položil svoj život vo veku nedožitých 20. rokov. Čierťaž je na dosah, pár minútová pauza na oddych dodá silu pokračovať najzdatnejším ďalej na západ hrebeňom Bukovských vrchov cez Jarabú skalu, odkiaľ sú krásne výhľady na slovenskú stranu, až na Ďurkovec. Zo sedla pod ním sa prvá skupina spúšťa zelenou značkou do doliny, aby po desiatich hodinách túry dorazili do obce Runina. Odtiaľ sa autobusom presúvajú do Uliča. Naša druhá skupina opúšťa hrebeň Bukovských vrchov už na Čierťaži a po zelenej značke klesá do Novej Sedlice. Cesta sa stáča strmo dolu a čaká nás prekvapenie - blatistá cesta, po ktorej lesní robotníci zväžali drevo. Chvíľu kráčame po nej, ale tuhé blato sa lepí na obuv a tak radšej ideme húštinami, čo tiež nebolo ono. Klesanie nebolo nič príjemné, ale zdolali sme to. Pridávame do kroku a ani sa nenazdáme a sme pri Sedlickom rybníku. Prejdeme cez mostík ponad Zbojský potok, umyjeme zablatenú obuv, delia nás už len posledné metre ku konečnej zastávke a sme v Novej Sedlici. Autobus nás odváža do ubytovne. Sobotný večer zakončujeme v príjemnom prostredí reštaurácie Poloniny spoločnou večerou. Pred nami je posledný deň pobytu na východe Slovenska a čaká nás ešte jedna túra na Sninský kameň a Morské oko. Nedeľné ráno bolo pochmúrne a zamračené, nad ránom pršalo, ale bolo príjemné. Všetci spoločne odchádzame na poslednú túru. Po skupinkách sa presúvame lesom, počasie sa snaží vydržať, lebo miestami vyzeralo na dážď. Časť turistov zdoláva Sninský kameň, z ktorého bol pekný výhľad na okolie a na Morské oko, ku ktorému smerovala menšia časť turistov. Cesta miestami stúpala, stáčala sa raz tam, raz tam pomedzi stromy a potom prudko blatistým kamenistým terénom nadol. Za necelých 30 minút od stanoviska s náučnými tabuľami, sa pred nami vynorila pokojná hladina Morského oka, ktoré má rozlohu 13,8 ha. O chvíľku vykuklo slnko a cez koruny stromov sa jeho lúče zrkadlili na hladine. Nádherná atmosféra ligotavej hladiny v objatí zelených stromov bola úchvatná. Krátky oddych a zberáme sa nazad. Strmý výstup hore, čas je neúprosný, ešte máme toho dosť pred sebou. Zostupujeme lesom alebo okruhom po kamenistej ceste. Nejde o nič náročné, ale platí zásada - koľko sme vyšli nahor, toľko musíme nadol. Vychádzame von z lesa, na parkovisku nás čakajú ostatní turisti, občerstvujeme sa pod dreveným prístreškom, ešte spoločná fotka s klubovou vlajkou a nasadáme do autobusu. Pred nami je dlhá cesta. Príjemne unavení oddychujeme za zvukov slovenských ľudových piesní, ktoré sa niesli autobusom po ceste domov.

Všetko pekné má svoj koniec. Pre nás boli tieto dni pútavé, lebo sme videli zaujímavé miesta prírody východného Slovenska. Najkrajšie zážitky v živote prichádzajú nenápadne. Najprv sa rozhodneme túlať nočnou oblohou plnou hviezd, potom vyliezť na najvýchodnejší cíp Slovenska - Kremenc a deň na to balíme batohy a rútime sa nekonečnou cestou k Morskému oku, či na strmý Sninský kameň.

Ale stálo to za to !

Ľudmila Foltánová